

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Навчально-науковий інститут гуманітарних наук
Кафедра психології та соціології

Затверджено
Науково-методичною радою Університету,
протокол від «__»__ 2021 №__
Голова НМР _____ О.А. Шевчук

ПРОЄКТ
Робоча програма
навчальної дисципліни
«Психологія і педагогіка вищої школи»
для підготовки здобувачів
другого (магістерського) рівня вищої освіти
(денної та заочної форми навчання)
галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальність 053 «Психологія»
статус дисципліни: вибіркова
Освітньо-професійна програма «Психологія. Психологія бізнесу»

Робоча програма навчальної дисципліни «Психологія і педагогіка вищої школи» другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 053 «Психологія» складена на основі освітньо-професійної програми «Психологія. Психологія бізнесу», затвердженої Вченою радою Університету ДФС України «26» квітня 2021 року (протокол № 5).

Укладач: _____ **С. О. Деніжна**, к. пед. н., доцент,
доцент кафедри психології та соціології

Рецензенти: _____ **І. О. Петухова**, канд. пед. наук, доцент,
в.о. завідувача кафедри психології та соціології

Є. М. Суліма, д. філос. наук, професор,
Член-кореспондент НАПН України,
директор ННІ Гуманітарних наук

В. С. Рижиков, д. пед. н., професор, головний науковий
співробітник Військового інституту Київського
національного університету імені Тараса Шевченка

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто та схвалено кафедрою психології та соціології, протокол від «_____» _____ 2021 № _____
В.о. завідувача кафедри _____ **І. О. Петухова**, кандидат педагогічних наук, доцент

Розглянуто і схвалено вченою радою Навчально-наукового інституту гуманітарних наук, протокол від «_____» _____ 2021 р. № _____
Голова вченої ради ННІ гуманітарних наук _____ **Є. М. Суліма**
Завідувач навчально-методичного відділу _____ **І. В. Качур**
Реєстраційний № _____

ЛИСТ ОНОВЛЕННЯ ТА ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри психології та соціології
Протокол від _____ 20__ р. № _____.
Укладач: Деніжна С.О.

Лист оновлення та перезатвердження робочої програми навчальної дисципліни (протягом 5 років після затвердження або до затвердження освітньої програми)

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Підпис гаранта ОП

Зміст

1. Передмова.....	4
2. Опис навчальної дисципліни	5
2.1. Перелік компетентностей, формування яких забезпечує вивчення дисципліни.....	5
2.2. Результати навчання.....	5
2.3. Пререквізити та постреквізити вивчення дисципліни.....	6
2.4. Структура навчальної дисципліни.....	7
3. Зміст навчальної дисципліни за змістовними модулями	8
4. Критерії оцінювання.....	15
5. Засоби оцінювання.....	19
6. Форми та перелік питань до поточного та підсумкового контролів.....	19
7. Рекомендована література	23

1. ПЕРЕДМОВА

Навчальна дисципліна «Психологія і педагогіка вищої школи» відноситься до вибіркових навчальних дисциплін підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня зі спеціальності 053 Психологія ОПП «Психологія. Психологія бізнесу».

Мета навчальної дисципліни – сформувати у здобувачів вищої освіти психологічну та педагогічну компетентність як складові їх професійної культури; визначити детермінанти організації освітнього процесу у вищій школі; засвоїти принципи управління цим процесом.

Завдання навчальної дисципліни:

- усвідомити сучасний стан вищої освіти в Україні та пріоритетні напрями модернізації освіти та науки;
- вивчити психолого-педагогічні аспекти функціонування системи освіти в Україні та наукові основи управління педагогічним процесом у закладі вищої освіти;
- визначити закономірності професійного становлення та особистісного зростання майбутніх фахівців;
- оволодіти інноваційними формами, методами, засобами та технологіями навчання й виховання;
- опанувати знаннями про психологічні особливості студентського періоду життя людини;
- усвідомити професійні особливості науково-педагогічної діяльності викладача та шляхи створення його позитивного іміджу;
- сприяти професійному самовизначенню та набуттю магістрантами професійно-педагогічної ідентичності;
- стимулювати розвиток професійних і особистісних якостей магістрантів як майбутніх викладачів.

Методи та форми навчання: методи: теоретичного та емпіричного дослідження, аналізу даних, технології психологічної допомоги; психолого-педагогічних ситуацій, складання психологічних характеристик, власних проєктів, методики досліджень та інтерпретації отриманих даних. Форми організації занять: лекційні, семінарські заняття, індивідуальна й самостійна робота; робота в мережі Internet, аналіз й конспектування першоджерел, робота з додатковою літературою, написання дайджестів, есе, розв'язання психолого-педагогічних ситуацій), контрольні роботи і екзамен. На семінарських заняттях, окрім усного опитування застосовуються також такі форми навчання як турніри, ділові ігри, brainstorming, дебати, колоквиуми (заслуховування доповідей та повідомлень, їх обговорення і рецензування). Форми навчання: денна, заочна.

Організація поточного та підсумкового контролю знань. Метою поточного контролю є перевірка у магістрантів рівня набутих знань та умінь на лекціях, семінарських заняттях та шляхом самостійного вивчення програмного матеріалу. Поточний контроль здійснюється персоніфікованим оцінюванням роботи кожного здобувача. Структура поточного контролю враховує особливості денної форми навчання.

Максимально можлива оцінка за знання програмного матеріалу дисципліни складає 100 балів.

У поточному контролі знань здобувачів із дисципліни «Психологія і педагогіка вищої школи» оцінюванню підлягають наступні *обов'язкові елементи*:

1. Системність і активність роботи на семінарських заняттях.
2. Виконання модульних завдань.

Оцінка *системності і активності* роботи на семінарських заняттях передбачає контроль:

- 1) рівня знань, продемонстрованого здобувачами у їх виступах чи відповідях на семінарських заняттях;
- 2) результатів виконання і захисту контрольних робіт чи інших завдань, винесених на певне семінарське заняття.

Формою підсумкового контролю знань є диференційований залік.

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Рівень вищої освіти галузь знань спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	Вибіркова	
Модулів – 2	Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 90		1	1
		Семестр	
2		2	
	Спеціальність: 053 Психологія	Лекції	
		16	6
	Освітньо-професійна програма «Психологія. Психологія бізнесу»	Семінарські заняття	
		14	4
		Самостійна робота	
		58	78
		Індивід.-консультаційна робота:	
		2	2
		Вид контролю	
		Диференційований залік	

2.1. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ФОРМУВАННЯ ЯКИХ ЗАБЕЗПЕЧУЄ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Після вивчення курсу «Психологія і педагогіка вищої школи» (шифр компоненти освітньої програми – ВБ 7) здобувачі вищої освіти повинні володіти такими компетентностями:

інтегральна:

Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, зокрема психології бізнесу, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

загальні:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

спеціальні:

СК2. Здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості.

СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СК 9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

2.2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПР1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПР 6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПР 8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.

ПР 9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПР11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПР12. Виявляти організаційні потреби, пов'язані з ефективністю та розвитком людських ресурсів, оцінити критично проблеми, що виникають та альтернативи для їх дослідження та вирішення, вибрати оптимальну відповідно до контексту організації та постійно мінливого ділового середовища.

2.3. ПРЕРЕКВІЗИТИ ТА ПОСТРЕКВІЗИТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами для вивчення дисципліни «Психологія і педагогіка вищої школи» є: засвоєння теоретичних і практичних засад з таких дисциплін, як: «Методологія наукових досліджень у психології», «Психологія цінностей» «Психологія зв'язків з громадськістю та реклами», «Тренінг з психологічного консультування».

На підґрунті вивчення «Психологія і педагогіка вищої школи» магістранти мають можливість засвоїти певні дисципліни, а саме: «Освіта дорослих та акмеологія». «Психологія дистанційного навчання та онлайн послуг», «Основи академічної доброчесності», «Методика викладання у вищій школі». «Психологія лідерства», «Психологія персоналу».

2.4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Змістові модулі	Кількість годин				
		Лекції (год.)	Семінари (практ.) заняття (год.)	Інд.-конс. робота під керівництвом викладача (год.)	СРС (год.)	Всього (год.)
МОДУЛЬ I = 1, 5 залікового кредиту (45 год.)						
ЗМ 1. Теоретико-методологічні основи педагогіки вищої школи (Теми 1-4)						
T.1	Педагогіка вищої школи, її предмет і завдання	2/2	2		8/10	12/12
T.2	Система вищої освіти України в Європейському освітньому просторі та перспективи її розвитку	2/2	2		8/10	12/12
T.3	Методологія та методи педагогіки вищої школи	2	2/2		8/10	12/12
T.4	Психолого-педагогічні засади управління освітнім процесом у ВНЗ	2	2		6/10	10/10
Всього по модулю: (приклад)		8/4	8/2		30/40	46/46
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40 хв.)						
МОДУЛЬ II = 1,5 залікового кредиту (45 год.)						
ЗМ 2. Психологічні засади освітнього процесу у закладах вищої освіти (Теми 5-8)						
T.5	Загальна психологічна характеристика студентського віку	2			8/8	10/8
T.6	Психологія студентської групи	2	2/2		6/10	10/12
T.7	Психологія діяльності та особистості викладача вищої школи	2	2		8/10	12/10
T.8	Психологія педагогічної комунікативної взаємодії викладача із здобувачами	2/2	2	2/2	6/10	12/14
Всього по модулю: (приклад)		8/2	6/2	2/2	28/38	44/44
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40 хв.)						
Форма підсумкового контролю – диференційний залік						
Разом годин з курсу:		16/6	14/4	2/2	58/78	90/90

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ЗМІСТОВНИМИ МОДУЛЯМИ

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади психології освітнього процесу

Тема 1. Педагогіка вищої школи, її предмет і завдання

План лекційного заняття

1. Загальні основи педагогіки вищої школи.
2. Предмет, завдання, функції педагогіки вищої школи.
3. Завдання педагогіки вищої школи на сучасному етапі модернізації вищої освіти в Україні.
4. Зв'язок педагогіки вищої школи з іншими галузями наукових знань.
5. Структура вищої освіти.

План семінарського заняття здобувача вищої освіти

1. Стратегічний план розвитку психології освіти в Україні.
2. Основні завдання педагогіки і психології вищої школи відповідно до Закону України «Про освіту», «Про вищу освіту».
3. Предмет і завдання місце і значення педагогіки вищої школи в системі підготовки майбутніх фахівців.
4. Основні категорії педагогіки вищої школи та їх єдність у розв'язанні завдань професійної підготовки майбутнього фахівця.
5. Проблеми вищої школи в умовах сучасної модернізації вищої освіти в Україні та шляхи їх вирішення.

План самостійної роботи здобувача вищої освіти

1. Історія організації, становлення і розвитку педагогіки вищої школи .
2. Місце педагогіки вищої школи в системі педагогічної науки
3. Єдність педагогіки і психології вищої школи.
4. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні.
5. Державні стандарти вищої освіти.

Перелік питань для самоконтролю

1. Охарактеризуйте сутність, об'єкт, предмет педагогіки вищої школи.
2. Прослідіть історію організації, становлення і розвитку педагогіки вищої школи.
3. Визначте предмет і завдання педагогіки вищої школи. Яке місце і значення займає педагогіка вищої школи в системі підготовки майбутніх економістів?
4. Доведіть, що педагогіка вищої школи слугує вирішенню завдань модернізації вищої освіти.
5. Визначте основні категорії педагогіки вищої школи та довести їх єдність у розв'язанні завдань професійної підготовки фахівця.
6. Розкрийте проблеми вищої школи в умовах сучасної кризи суспільства та визначте шляхи їх вирішення.

Рекомендована література:

Основна: [2, 3, 7,]

Додаткова: [9, 10, 13]

Тема 2. Система вищої освіти в Україні в Європейському освітньому просторі та перспективи її розвитку

План лекційного заняття

1. Криза сучасної вищої освіти та розробка нової її парадигми.
2. Основні напрями модернізації освіти ХХІ століття та психолого-педагогічні проблеми вищої школи.
3. Сутність ступеневої освіти в Україні та необхідність її вдосконалення.

4. Перспективи розвитку вищої освіти в Україні, її інтеграції в європейський освітній простір.

План семінарського заняття здобувача вищої освіти

1. Вища освіта в Україні, її основні принципи і завдання.
2. Пріоритетні напрямки державної політики щодо розвитку освіти в Україні?
3. Структура вищої освіти в Україні.
4. Тенденції та перспективи розвитку вищої освіти в розвинених країнах світу у XXI столітті.

План самостійної роботи здобувача вищої освіти

1. Пріоритетні напрями державної політики щодо розвитку освіти в Україні.
2. Глобалізація, гуманізація та гуманітаризація вищої освіти.
3. Національний характер вищої освіти України.

Перелік питань для самоконтролю

1. Назвіть головні напрями модернізації в галузі науки й освіти?
2. Що характерно для соціального замовлення на вищу освіту в нинішніх умовах становлення ринкових відносин в Україні?
3. Розкрийте модель глобальної вищої освіти. Чи є вона, на Ваш погляд, найбільш оптимальною? Обґрунтуйте свою позицію з огляду на теорію та педагогічну практику.
4. Національний характер вищої освіти в Україні: реальність чи перспектива?
5. Післядипломна освіта: об'єктивна необхідність чи потреба в особистісній самореалізації?
6. Якщо сучасна вища освіта зазнала кризи, чи доцільно замінити її системою Інтернет або консалтингу? Порівняти поняття «знання» та «інформація».
7. Пояснити сутність і причини висування психологами нових принципів психології (В.П. Зінченко: «Єдність афекту та інтелекту»; С.Д. Смирнов: «Від діяльності до особистості»). Чи пов'язані ці принципи з реформуванням сучасної вищої освіти?
8. Обґрунтуйте основні шляхи гуманітаризації сучасної освіти.

Рекомендована література:

Основна: [2, 3, 7,]

Додаткова: [11, 12, 16]

Тема 3. Методологія і методи педагогіки вищої школи

План лекційного заняття

1. Методологія і методи наукових досліджень з психології вищої школи.
2. Наукові підходи та принципи досліджень проблематики психології вищої школи.
3. Класифікація методів збирання та інтерпретації емпіричних даних щодо психологічних явищ.
4. Дослідницькі психологічні уміння викладача вищої школи.
5. Етичні основи діяльності психолога-дослідника.

План семінарського заняття

1. Сучасні методологічні аспекти педагогіки вищої школи.
2. Вимоги до методів наукового психолого-педагогічного дослідження.
3. Особливості психолого-педагогічних досліджень у галузі вищої освіти.
4. Основні етапи психолого-педагогічного дослідження.

План самостійної роботи здобувача вищої освіти

1. Методи наукового пізнання.
2. Класифікація методів збору та інтерпретації емпіричних фактів.
3. Поняття про методику психолого-педагогічного дослідження.
4. Етика дослідника.

Перелік питань для самоконтролю

1. Назвіть актуальні, на Ваш погляд, теми психолого-педагогічного дослідження в галузі

вищої освіти.

2. Які наукові методи дослідження Ви знаєте?
3. Викладач-дослідник: фантастика чи реальність?
4. Якими якостями повинен володіти дослідник психологічної сфери особистості?
5. У чому полягає такт і дотримання етичних норм при проведенні психолого-педагогічного дослідження?
6. Чи обов'язково повинна бути згода студентів на проведення з ними психологічного дослідження? Обґрунтуйте свою думку на підставі методології та етичних принципів психологічного дослідження.

Рекомендована література:

Основна: [1, 4, 5,]

Додаткова: [9, 10, 13]

Тема 4. Психолого-педагогічні засади управління освітнім процесом у закладі вищої освіти

План лекційного заняття

1. Сутність вищої освіти як системи, її характерні особливості.
2. Необхідність і об'єктивні можливості управління системою освіти.
3. Завдання та принципи управління освітньою діяльністю вищого закладу освіти.
4. Управлінські структури керівництва освітньою діяльністю вищого навчального закладу, особливості організації.
5. Завдання, зміст, форми та методи керівництва науково-дослідною, методичною та організаційно-громадською роботою у ЗВО.
6. Види педагогічного управління.
7. Психологічний аналіз функцій педагогічного управління:
 - 1) мета і зміст професійної освіти;
 - 2) психолого-педагогічні засади організації навчального процесу;
 - 3) в педагогічний контроль і оцінка як функція управління.

План семінарського заняття здобувача вищої освіти

1. Нормативні документи, які визначають організацію освітнього процесу у ЗВО.
2. Класифікація форм організації освітнього процесу та основних видів навчальних занять у вищих навчальних закладах.
3. Роль ректорату, деканатів (інститутів), кафедр в організації навчально-виховного процесу у ВНЗ.
4. Принципи дидактики вищої школи.
5. Методи навчання у ВНЗ та їх класифікація.
6. Пошуки шляхів удосконалення освітнього процесу у вищій школі.

План самостійної роботи здобувача вищої освіти

1. Напрями і форми управління вищою освітою та навчанням студентів.
2. Функції педагогічного управління.
3. Психологічні особливості управління системою вищої освіти.
4. Недоліки управління освітнім процесом у вищій школі та шляхи їх подолання.
5. Принципи розробки змісту навчального курсу.

Перелік питань для самоконтролю

1. Розкрийте структуру управління дидактичним процесом.
2. Які критерії оцінки професійних знань Ви знаєте? Чим наукові знання відрізняються від життєвих? Доведіть, що наукові професійні знання мають синтезований, комплексний (інтегрований) характер.
3. Чому управління має бути спрямоване на стимулювання і мотивацію викладачів до творчого пошуку?
4. Дайте характеристику відомим Вам методичним моделям навчання (особистісно-орієнтована модель, діалогічна модель та ін.) Розкрийте принципи розвивального навчання. Назвіть чинники ефективності модульно-розвивального навчання.
5. Визначте засоби управління, доцільність їх використання в освітньому процесі ЗВО.

6. Чи згодні Ви з думкою, що оцінювати потрібно сильні, а не слабкі сторони студента, що допомагає подолати непедагогічний вплив конкуренції?
7. Яким суспільним запитам мають відповідати мета і завдання навчання здобувачів вищої освіти? Які вимоги висувають до сучасних знань?
8. Дайте характеристику стратегіям прийняття колективних рішень.
9. Найдіть спільне і відмінне в лідерстві та керівництві системою управління навчальним закладом.

Рекомендована література:

Основна: [2, 3, 7]

Додаткова: [9, 10, 15, 17, 20].

Змістовий модуль 2. Психологічні засади освітнього процесу у закладах вищої освіти

Тема 5. Загальна психологічна характеристика студентського віку

План лекційного заняття

1. Психологічна характеристика студентства як періоду пізньої юності або ранньої дорослості.
2. Суперечливості та кризи студентського віку.
3. Заклад вищої освіти – один із провідних чинників соціалізації особистості студента як фахівця.
4. Адаптація студента до навчання у вищій школі, її види та умови ефективності.
5. Типологічні особливості сучасних студентів.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти:

1. Вікові особливості юнацького віку для когнітивного та соціально-психологічного розвитку студента.
2. Основні механізми соціалізації особистості студента.
3. Вищий навчальний заклад як провідний фактор соціалізації особистості студента.
4. Соціально-психологічний портрет сучасного студента.
5. Вікові особливості студентства як періоду пізньої юності або ранньої дорослості (типологічні психофізіологічні характеристики, особистісні новоутворення, соціальна ситуація розвитку).
6. Суперечності та кризи студентського віку.
7. Соціально-психологічний портрет сучасного студента.

Перелік питань для самоконтролю:

1. Чи відомий Вам художній твір або фільм, одним з героїв якого є студент? Яку характеристику дає автор цьому студенту? Яке ставлення автора до цього героя?
2. Чи має позитивне значення для формування особистості студента криза його ідентичності? Якщо так, то яке? Як допомогти студентові переборювати кризи віку?
3. В яких проявах поведінки та рисах особистості студента виявляється успішність його адаптації до ВНЗ? Чому інфантильність і конформізм студента заважають його адаптації? Запропонуйте власну програму підвищення рівня соціально-психологічної адаптації студента до вищої школи.
4. Де шукати джерела розвитку студента? Доведіть, що істинний розвиток особистості студента – це насамперед саморозвиток, самовиховання.
5. Мета юності: доросле буття, мати мужність щодо самого себе прийняти завдання розвитку і внутрішньої свободи. Чому для цього потрібний здоровий розвиток «Я»?
6. Чому студентський період життя людини вчені називають доленосним, а його закінчення – періодом «сходження людини до вершин творчості»?

Рекомендовані література:

Основна:[2, 3, 7]

Додаткова: [9, 10, 12, 15, 17, 19].

Тема 6. Психологія студентської групи

План лекційного заняття

1. Психологічні особливості функціонування студентської групи.
2. Психологічна структура студентської групи.
3. Розвиток студентської групи. формування студентського колективу.
4. Міжособистісні стосунки в студентській групі.
5. Проблема керівництва та лідерства.
6. Психологічні особливості студентського самоврядування.

План семінарського заняття здобувача вищої освіти

1. Ознаки студентської групи як соціального організму.
2. Шляхи формування студентського колективу.
3. Психологічні особливості студентського самоврядування.
4. Спілкування та спільна діяльність у студентській групі як джерело становлення колективних взаємин.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти:

1. Навчальний процес у вищій школі як спосіб реалізації завдань професійної підготовки студентів.
2. Психологічна сутність навчально-професійної діяльності студентів у ВНЗ та її особливості.
3. Студент як суб'єкт навчально-професійної діяльності: мотиваційна спрямованість учіння студентів, їх пізнавальна активність та креативність.
4. Психологічні чинники ефективності учіння студентів.
5. Психологія невстигаючих студентів, причини неуспішності учіння таких студентів та шляхи їх подолання.
6. Психологічні особливості організації навчальної діяльності першокурсників та студентів старших курсів.
7. Самостійна навчальна робота студентів та психологічні аспекти її організації.

Перелік питань для самоконтролю:

1. Визначити ознаки студентської групи як соціального організму, що розвивається. Які чинники забезпечують (або гальмують) цей процес?
2. Довести, що спілкування та спільна діяльність у студентській групі є джерелом становлення колективних взаємин.
3. Охарактеризувати студентську групу як колективного суб'єкта спільної діяльності і спілкування. Визначити соціально-психологічні ознаки групи як колективу.
4. Проаналізувати та висловити своє ставлення до висловлювання В.О. Сухомлинського: «У кожного вихованця є сильні та слабкі сторони. Впливати на людину через колектив потрібно тонко та непомітно».
5. Чи можете навести приклад такого впливу (або протилежного) з життя Вашої групи (в школі, в університеті)?

Рекомендована література:

Основна: [2, 3, 7]

Додаткова: [9, 10, 12, 15, 17, 19].

Тема 7. Психологія діяльності та особистості викладача вищої школи

План лекційного заняття

1. Педагогічний професіоналізм діяльності викладача вищої школи.
2. Педагогічна творчість та її особливості.
3. Професіоналізм особистості викладача.
4. Авторитет викладача.
5. Типологія викладачів.

План семінарського заняття здобувача вищої освіти

1. Професіоналізм особистості викладача.
2. Специфіка науково-педагогічної діяльності викладача ЗВО, її відмінність від педагогічної діяльності шкільного вчителя.
3. Психологічні умови ефективності діяльності викладача вищої школи.
4. Творчий характер педагогічної діяльності викладача ЗВО.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти:

1. Вимоги до особистості фахівця з вищою освітою та завдання виховання студентів.
2. Психологічні механізми формування особистісних якостей викладача вищого закладу освіти.
3. шляхи підвищення педагогічної майстерності викладача вищого навчального закладу
4. Правила ділового етикету викладача вищої школи.

Перелік питань для самоконтролю:

1. Які існують шляхи підвищення педагогічної майстерності викладача вищого навчального закладу?
2. У чому полягає проблема критеріїв оцінки ефективності діяльності викладача вищої школи?
3. Сформулювати основні правила ділового етикету викладача ЗВО.
4. На основі спостереження за педагогічною діяльністю найкращого, на Вашу думку, викладача факультету (інституту), визначте особливості його індивідуальності та педагогічної майстерності, які сприятливо впливали на професійне навчання студентів.

Рекомендована література:

Основна: [1, 2, 5, 7]

Додаткова: [8, 10, 11].

Тема 8. Психологія педагогічної комунікативної взаємодії викладача зі студентами**План лекційного заняття**

1. Психологічна характеристика педагогічної взаємодії викладача і студентів.
2. Труднощі та бар'єри в професійно-педагогічному спілкуванні викладачів і студентів.
3. Діалогічне спілкування, його психологічна характеристика.
4. Протиріччя і конфліктні ситуації в педагогічній взаємодії та засоби їх регулювання.
5. Умови запобігання та шляхи вирішення педагогічного конфлікту у взаєминах викладачів і студентів.

План семінарського заняття здобувача вищої освіти

1. Міжособистісне спілкування суб'єктів освітнього процесу у вищій школі як основа педагогічної взаємодії у ВНЗ, його цілі, функції.
2. Рівні, стилі, етапи педагогічного спілкування, психологічні вимоги до їх ефективності.
3. Основи комунікативної культури викладача у роботі зі студентством.
4. Психологічні ознаки деструктивних явищ педагогічного спілкування у вищій школі.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти:

1. Характеристика психологічних протиріч та бар'єрів у педагогічному спілкуванні викладача зі студентами.
2. Конфліктні ситуації у педагогічній взаємодії, їх різновиди у вищій школі.
3. Психологічні ознаки, функції педагогічного конфлікту,
4. Етапи розвитку педагогічного конфлікту та шляхи його розв'язання.
5. Етичні засади та психологічні поради щодо поведінки учасників педагогічної взаємодії у конфліктній ситуації.
6. Технологічні основи підготовки майбутніх викладачів вищої школи до розв'язання конфліктів особистісної взаємодії.

План індивідуально-консультаційної роботи здобувачів вищої освіти:

1. Педагоги зазначають, що зараз кількість конфліктів у закладах освіти збільшилася. Якщо це так, то які можливі причини цього явища?

2. Особливості педагогічного конфлікту, стадії його розвитку. Чим відрізняється педагогічний конфлікт від звичайного конфлікту?
3. Причини виникнення конфліктів у взаєминах «студент – викладач» і «викладач – студентська академічна група». Чи бувають конфлікти, яких не можна вирішити?
4. Шляхи конструктивного подолання бар'єрів і вирішення конфліктів у педагогічній взаємодії «викладач – студент».
5. Як готувати студентів до вирішення конфліктів?

Перелік питань для самоконтролю:

1. Розкрити зміст функцій педагогічного спілкування (інформаційна, соціальна перцепція, афективна, інтерактивна, самопрезентація та ін.).
2. У чому суть суб'єкт-суб'єктних стосунків між викладачем і студентом? Чому дуже шкідливе безособове ставлення викладача до студента? Який «внесок» у педагогічне спілкування робить студент і викладач?
3. Визначити та проілюструвати прикладами позицію викладача щодо студента: розуміння, визнання, прийняття.
4. Дати психологічну характеристику активному рефлексивному слуханню та «Я-повідомленню» у комунікативному процесі викладача зі студентом.
5. Які стилі професійно-педагогічного спілкування є найбільш оптимальними щодо розв'язання завдань професійної підготовки і особистісного зростання студента як майбутнього педагога (соціолога)? Доведіть свою думку.
6. Які психологічні засоби, методи та прийоми підвищують ефективність професійно-педагогічного спілкування зі студентською аудиторією під час лекції, на семінарських заняттях і екзамені?

Рекомендована література:

Основна: [1, 2, 5, 7]

Додаткова: [8, 10, 11, 15, 16].

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Загальний розподіл балів, які здобувач вищої освіти може отримати в межах 100-бальної системи оцінювання, представлено у таблиці 4.1.

Максимальна кількість балів отримана здобувачем вищої освіти на семінарському занятті становить 3 бали.

Виконання самостійної роботи, як правило, оцінюється під час проведення семінарського заняття у вигляді опитування в тому числі за питаннями, які виносяться на самостійну роботу.

Загальний розподіл балів, які здобувач вищої освіти може отримати в межах 100-бальної системи оцінювання, повинен включати обов'язкове комп'ютерне тестування на платформі дистанційного навчання УДФСУ MOODLE (максимально до 5 балів).

Оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів вищої освіти здійснюється такими засобами: усне опитування, перевірка контрольної роботи, індивідуальних письмових та усних робіт, а також самостійної роботи.

При опитуванні та перевірці письмових робіт оцінювання здійснюється за модульно-рейтинговою системою.

Таблиця 4.1

Розподіл балів з навчальної дисципліни «Психологія і педагогіка вищої школи»

Денна форма навчання

Модулі	Модуль 1 - (25 балів)				Контрольний захід №1 – 5 балів	Диференційований залік - 50 балів Загальна оцінка з курсу = 50 балів + 50 балів (Диференційований залік)	
Загальна кількість балів за модулем №1							
Теми	Т.1	Т.2	Т.3	Т.4			
Відповідь на семінарському занятті	3	3	3	3			
Самостійна робота	8						
Індивідуальна робота							
Модулі	Модуль 2 – (25 балів)				Контрольний захід №2 – 5 балів		
Загальна кількість балів за модулем №2							
Теми	Т.5	Т.6	Т.7	Т.8			
Відповідь на семінарському занятті		3	3	3			
Самостійна робота	4						
Індивідуальна робота				2			
Підсумковий тестовий контроль на платформі дистанційного навчання УДФСУ MOODLE	2						

Заочна форма навчання

Модулі	Модуль 1 - (25 балів)				Контроль	Екзамен - 50 балів	Загальна оцінка з курсу
Загальна кількість балів за модулем №1							
Теми	Т.1	Т.2	Т.3	Т.4			

Відповідь на семінарському занятті	3	3	3	3		
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час аудиторних занять та проміжних контрольних заходів - 6					
Індивідуальна робота	2					
Модулі	Модуль 2 – (25 балів)					
Загальна кількість балів за модулем №2						
Теми	T.5	T.6	T.7	T.8	Контрольний захід №2 – 5 балів	
Відповідь на семінарському занятті	3	3	3	3		
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час аудиторних занять та проміжних контрольних заходів - 5					
Індивідуальна робота						
Підсумковий тестовий контроль на платформі дистанційного навчання УДФСУ MOODLE	3					

Таблиця 4.2

Шкала оцінювання роботи здобувачів вищої освіти на семінарських заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
Максимальний бал відповідно до розподілу балів на одне заняття - 3	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
Мінімальний бал відповідно до розподілу балів на одне заняття - 1	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

Критерії оцінювання контрольних робіт

Формою проміжного поточного контролю є контрольні роботи, які проводяться у письмовій формі та кожна з яких оцінюється від 0 до 3 балів.

Таблиця 4.3.

Розподіл балів за різні види завдань в межах контрольної роботи

Вид завдання	Максимальна кількість балів за
---------------------	---------------------------------------

	виконання
Теоретичні питання	2
Тестовий блок	1
Всього	3

Таблиця 4.4

Критерії оцінювання відповіді на теоретичне питання

Критерії оцінювання	Кількість балів
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який у повному обсязі дав відповіді на всі питання. При цьому використовував актуальну наукову термінологію, належним чином обґрунтовував свої думки та зробив узагальнені підсумки.	3
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який в основному розкрив зміст теоретичних питань. Проте, при висвітленні деяких питань не вистачало достатньої аргументації, допускалися при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.	2
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав фрагментарні відповіді на теоретичні питання (без аргументації й обґрунтування, підсумків), у відповідях присутні неточності та помилки або відповідь дана лише на окремі питання.	1
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав неправильну відповідь на всі теоретичні питання, допустив істотні помилки, оперував неактуальною застарілою інформацією або відповіді на питання відсутні взагалі.	0

Таблиця 4.5

Критерії оцінювання тестового блоку

Критерії оцінювання	Кількість балів
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який повністю розкрив всі питання та використовував для цього наукову літературу та власну думку.	2
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який розкрив сутність лише окремих питань та використовував для цього наукову літературу та власну думку.	1
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який взагалі не розкрив сутність визначень.	0

Критерії оцінювання індивідуальної роботи.

У робочій програмі зазначається назва індивідуального завдання, його обсяг, структура, коротка характеристика змісту і вимог до виконання та оцінювання

Індивідуальна робота здійснюється у формі реферату, презентації, доповіді, есе, розв'язання проблемних питань, зазначених вище у робочій програмі, та оцінюється від 0 до 2 балів.

Таблиця 4.6

Шкала оцінювання індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	Послідовність, логічність написання реферату, есе а також підготовка презентації та, відповідно, його захист, а також виокремлення з різних джерел основних положень, які структурно об'єднанні, проаналізовані та узагальнені висновками.
1	Послідовність, логічність написання реферату, есе, але без презентації.
0	Не написано реферат та не зроблено презентацію по ньому.

Підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за результатами поточного контролю (від 0 до 100 балів) та заліку (від 0 до 50 балів). Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є отримання не менше 25 балів за поточний контроль та 25 балів за підсумковий контроль у формі заліку.

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання в національну шкалу та шкалу за системою ЄКТС здійснюється в такому порядку (табл.4.7):

Таблиця 4.7

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами й критеріями оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					Екзамен/Диференційовані й залік	Залік
90-100	A	відмінно	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно	
80-89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно - варіативний)	добре	Зараховано
70-79	C	добре	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
60-69	D	задовільно	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	Задовільно	
50-59	E	достатньо	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано

0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			
------	---	--	---	--	--	--

Результати складання диференційованого заліку оцінюються за чотирибальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»), а заліку – за двобальною шкалою («зараховано», «не зараховано») і вносяться у відомість обліку успішності здобувача вищої освіти, залікову книжку, індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти (крім «незадовільно» і «не зараховано»).

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Критерії оцінювання відповідно до виду робіт, необхідно конкретизувати.

6. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- диференційований залік;
- стандартизовані тести;
- комп'ютерне тестування на платформі MOODLE УДФСУ;
- командні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

7. ФОРМИ ТА ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛІВ

Поточний контроль:

1. Визначити сучасні проблеми вищої освіти в Україні та накреслити своє бачення шляхів їх вирішення.
2. Складіть таблицю методів педагогіки вищої школи відповідно до завдань дослідження (описати факти, виміряти, визначити їх особливості, умови формування), за формою організації дослідження, за характером інтерпретації одержаних даних.
3. Скласти психологічний портрет «ідеального», на Вашу думку, студента.
4. Запропонувати програму підвищення рівня соціально-психологічної адаптації студентів.
5. Скласти модель творчої особистості фахівця:
 - щодо професійної діяльності;
 - щодо ставлення до інших людей;
 - щодо самого себе.
6. Порівняти формальні і неформальні шляхи професійного самовдосконалення.
7. Вказати шляхи вузької спеціалізації і розробити умови широкої освіченості й культури.
8. Сформулюйте, які зміни відбуваються в навчально-професійній діяльності студентів, що сприяють їхньому професійному зростанню?
9. Які форми спільної активності виявлялися у Вашій групі? Оцінити їхню ефективність.
10. Розробити рекомендації кураторові групи щодо шляхів оптимізації міжособистісних взаємин і згуртування студентського колективу.
11. Розробити рекомендації студентові щодо роботи з науковим текстом.
12. Проаналізувати конкретне заняття (лекція, семінар та ін.) і оцінити його з точки зору реалізації принципів розвивального навчання.

13. Зробіть психологічний аналіз засобів педагогічного контролю, які застосовуються у Вашому навчальному закладі. Яка, на Вашу думку, їх ефективність?
14. Довести, що системо утворюючим чинником безперервної освіти виступають її цілісність, тобто глибока інтеграція всіх підсистем і процесів професійної освіти.
15. Охарактеризуйте студента як суб'єкта учіння.
16. Сформулюйте свої принципи ефективного засвоєння студентами знань, умінь і навичок. Який девіз може допомогти студентові в його навчанні? Ваш девіз?
17. Оцініть, якою мірою Вам вдалося реалізувати свій творчий потенціал за час навчання у вищій школі?
18. Скласти модель творчої особистості.
19. Сформулюйте психологічні настанови для молодого викладача вищої школи:
 - а) на спілкування зі студентами;
 - б) на спілкування з колегами кафедри з урахуванням особливостей професійного спілкування.
20. Сформулюйте декілька правил:
 - 1) Як слухати, чути, розуміти і приймати студентів?
 - 2) Які правила існують для пред'явлення обмежень, вимог, заборон, покарань щодо студентів?
 - 3) Порівняйте ефективність методів «Я – повідомлення» та «Ти – повідомлення».
 - 4) У чому полягає метод активного слухання?
21. З досвіду Вашого спілкування наведіть приклади бар'єрів спілкування, які заважають взаєморозумінню.
22. Назвіть Ваші прийоми, які підкреслюють значущість партнера, його думок, пропозицій у процесі спілкування з ним.
23. Пригадайте з власного досвіду, чи виникали конфлікти спілкування між викладачем і студентом під час Вашого навчання? Якщо так, дайте психологічний аналіз причин їхнього виникнення. Наскільки психологічно доцільно вони були вирішені?
24. Скласти поради викладачеві з розв'язання конфліктних ситуацій і їх запобігання.
25. Сформулювати основні правила ділового етикету викладача ВНЗ.
26. На основі спостереження за педагогічною діяльністю найкращого, на Вашу думку, викладача факультету (інституту), визначте особливості його індивідуальності та педагогічної майстерності, які сприятливо впливали на професійне навчання студентів.

Підсумковий контроль:

1. Предмет педагогіки вищої школи, її завдання та основні категорії. Зв'язок педагогіки і психології вищої школи.
2. Криза сучасної освіти та основні напрями реформування вищої освіти і науки в XXI столітті.
3. Роль психолого-педагогічної підготовки майбутнього соціального працівника.
4. Завдання педагогіки і психології вищої школи в умовах реформування вищої освіти в Україні.
5. Закон України «Про освіту», «Про вищу освіту».
6. Сутність ступеневої освіти в Україні. Освітні рівні вищої освіти. Характеристика освітньо-кваліфікаційних рівнів.
7. Цілі і завдання професійного навчання студента у вищій школі. Складники освітньої підготовки.
8. Навчальний план, типова навчальна програма, робоча навчальна програма вивчення дисципліни.
9. Форми навчання у закладах вищої освіти та їхні особливості.
10. Класифікація форм організації освітнього процесу та основних видів навчальних занять у вищих навчальних закладах.
11. Методи навчання у вищій школі та їх класифікація.
12. Активізація пізнавальної діяльності студентів у навчальному процесі.
13. Розвиток творчого мислення студентів у процесі навчання.

14. Засоби навчання. Традиційні та інноваційні засоби навчання.
15. Лекція у вищій школі, сучасні вимоги до неї.
16. Семінарське і практичне заняття у вищій школі, вимоги до них.
17. Психолого-педагогічні аспекти організації самостійної навчальної роботи студентів.
18. Психолого-педагогічні основи педагогічного контролю та оцінки якості навчання студентів.
19. Модульно-рейтингова система навчання і контролю успішності студентів.
20. Академічна успішність студентів, її критерії та умови ефективності. Причини неуспішності та їх подолання.
21. Характеристика студентського віку як особливого періоду соціального розвитку людини.
22. Суперечності студентського віку та шляхи їх розв'язання.
23. Адаптація студента-першокурсника до навчання у вищій школі, її види та умови ефективності.
24. Динаміка розвитку студента протягом навчання його у вищому навчальному закладі (проблеми та завдання).
25. Вимоги до особистості сучасного фахівця з вищою освітою.
26. Мотивація професійного вибору і здобуття сучасною молоддю вищої освіти.
27. Психолого-педагогічна модель особистості викладача вищої школи.
28. Механізми та джерела соціалізації особистості студента в умовах вищої школи.
29. Формування професійної спрямованості особистості студента. Розвиток професійної ідентичності.
30. Мета і зміст виховання студентської молоді.
31. Психолого-педагогічні принципи і методи виховання студентів у процесі навчання.
32. Самовиховання і саморозвиток майбутніх фахівців з вищою освітою.
33. Основні напрями реалізації виховних функцій у вищій школі.
34. Формування психологічної готовності студентів до самостійного виконання професійних функцій після закінчення вищого навчального закладу.
35. Психолого-педагогічні засади педагогічного управління навчальним процесом у вищій школі.
36. Навчально-професійна діяльність як провідна діяльність студентів, її психологічні особливості, структура і функції.
37. Мотивація учіння студентів, її види, розвиток та вплив на процес навчання.
38. Психологічні особливості студентської академічної групи та її структура.
39. Рівні розвитку студентської академічної групи та шляхи формування студентського колективу.
40. Роль студентської академічної групи та студентського самоврядування у вихованні студентів.
41. Професійно-педагогічне спілкування та його особливості в умовах вищого навчального закладу.
42. Стили професійно-педагогічного спілкування та оцінка їхньої ефективності.
43. Психологічні умови організації та ефективності професійного діалогу.
44. Протиріччя та бар'єри професійно-педагогічного спілкування, їхні причини та шляхи подолання.
45. Взаємини «викладач – студент» як чинник становлення і розвитку особистості майбутнього фахівця та їх оптимізація. Роль авторитету викладача.
46. Педагогічний конфлікт у взаєминах «студент – викладач», «викладач – студентська академічна група», його особливості, причини виникнення та моделі конструктивного розв'язання.
47. Особливості змісту і структури науково-педагогічної діяльності викладача та психологічні передумови її ефективності. Роль настанов і особливостей «Я-концепції» викладача.

48. Шляхи формування педагогічної майстерності і підвищення рівня професіоналізму викладача вищої школи.
49. Стимулювання самоосвіти й професійного самовдосконалення викладача ЗВО.
50. Болонський процес і психологічні проблеми реформування вищої освіти в Україні.
51. Ваше бачення шляхів модернізації вищої освіти в Україні, вдосконалення освітнього процесу у ЗВО.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Вища освіта в Україні : Навч. посіб. [Текст] / В.Г. Кремень, С.М. Ніколаєнко, М.Ф. Степко та ін. – К. : «Знання», 2005. – 268 с.
2. Вища освіта України і Болонський процес : Навч. посібник [Текст] / За ред. В.Г. Кременя. – Тернопіль : «Навчальна книга», 2004. – 384 с.
3. Вітвицька С.С. Теоретичні і методичні засади педагогічної підготовки магістрів в умовах ступеневої освіти // Акмедосагнення науковців Житомирської науково-педагогічної школи: монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016. – С. 302-347.
4. Коваль О. Методичні вказівки до практикуму з дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» / Укладач Коваль О.Є. – Тернопіль: ТНЕУ, 2016. – 20 с.
5. Системно-синергетичний підхід до педагогічної підготовки майбутніх магістрів освіти / Професійна педагогічна освіта: системні дослідження: Монографія / За ред. О.А. Дубасенюк. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка. – 2015. – С. 92 – 109.
6. Суліма Є. М. Університет у національній інноваційній системі: монографія Н.П. Мешко, М.В. Поляков, Є.М. Суліма.- Вид-во ДНУ, 2012.
7. Теорія та практика змішаного навчання : монографія / В.М. Кухаренко, С.М. Березенська, К.Л. Бугайчук, Н.Ю. Олійник, Т.О. Олійник, О.В. Рибалко, Н.Г. Сиротенко, А.Л. Столяревська; за ред. В.М. Кухаренка – Харків: «Міськдрук», НТУ «ХП», 2016. – 284 с.

Додаткова:

8. Гронлунд Р., Норман Е. Оцінювання студентської успішності [Текст] : Практ. посіб. / Р. Гронлунд, Е. Норман. – К. : «Навч.-метод. центр Консорціум із удосконалення менеджменту-освіти в Україні», 2015. – 312 с.
9. Гура О. І. Педагогіка вищої школи: вступ до спеціальності : навч.посібник [Текст] / О.І. Гура. – К. : Центр навчальної літератури, 2015. – 224 с.
10. Десятков Т. Національні рамки кваліфікацій в країнах ЄС: порівняльний аналіз : Науково-методичний посібник [Текст] / За ред. Ничкало Н. Г. – К. : Вид-во «АртЕк», 2008. – 264 с.
11. Курс лекцій з дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» / Укладач Коваль О.Є. – Тернопіль: ТНЕУ, 2016. – 85 с.
12. Суліма Є.М. Забезпечення академічної мобільності: досягнення й нові виклики для європейського простору вищої освіти / Валентина Бобрицька, Євген Суліма // Освітній дискурс: збірник наукових праць. 2019. – Т. 17. – випуск 10. – С. 7-21.
13. Суліма Є.М. Проектування стратегії розвитку вищої освіти як засіб модернізації освітньої галузі України на 2021-2931 р./ Євген Суліма // Вісник Запорізького національного університету. Серія Педагогічні науки, 2020, С.176-187.

Інформаційні ресурси

14. Концепція нової української школи / [Електронний режим] – Режим доступу: http://school12.km.ua/page/praktychnyy_psyholog.
15. Психологу для роботи. Діагностичні методики / уклад.: Лемак М. В., Петрищев В. Ю. – Ужгород: Вид-во Олександрі Гаркуші, 2012. – 615 с.

Міжнародні видання:

16. American Journal of fundamental, applied & experimental research: <http://journal.ua-usa.org>
17. Diallo, I., & Maizonniaux, C. (2016). Policies and pedagogies for students of diverse backgrounds. *International Journal of Pedagogies and Learning*, 11(3), 201-210
18. <https://doi.org/10.1080/22040552.2016.1279526>.

19. Fundamental and applied researches in practice of leading scientific schools:
<https://farplss.org/index.php/farplss/index>
20. Johnson, L., Adams Becker, S., Cummins, M., Estrada, V., Freeman, A., & Hall, C. (2016). NMC Horizon Report 2016 (Higher education edition). Retrieved from New Media Consortium website: <http://cdn.nmc.org>
21. Lebrun, M. (2015). eLearning pour enseigner et apprendre, allier pédagogie et technologie. Louvain-la-Neuve, Belgium: Academia Bruylant.
22. Psychological journal: <http://www.apsijournal.com/index.php/psyjournal>
23. Psihologîa i osobistist (Online) Psychology and personality <http://psychpersonality.inf.ua/>
24. Problems of modern psychology: <https://psyjournal.in.ua>
25. Scott CL (2015) The futures of learning 3: what kind of pedagogies for the 21st century? UNESCO education research and foresight, Paris. [ERF Working Papers Series, No. 15. <http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002431/243126e.pdf>. Accessed 28 Sept 2016.
26. Sulima E.N. Innovative learning models in modern education // Pedagogy. - 2017. - No. 5. - P. 11-18.
27. Sharples, M., de Roock, R., Ferguson, R., Gaved, M., Herodotou, C., Koh, E., Kukulska-Hulme, A., Looi, C-K, McAndrew, P., Rienties, B., Weller, M., Wong, L. H. (2016). Innovating Pedagogy 2016: Open University Innovation Report 5. Milton Keynes: The Open University.
28. Technologies of Intellect Development <http://psytir.org.ua/>

РЕЦЕНЗІЯ

на робочу навчальну програму навчальної дисципліни
«Психологія і педагогіка вищої школи»
підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 053 Психологія,
ОПП «Психологія. Психологія бізнесу»
розроблену доцентом кафедри психології та соціології С.О. Деніжною

Представлена робоча програма з навчальної дисципліни «Психологія та педагогіка вищої школи» виконана з позицій інноваційного підходу до професійного становлення майбутніх психологів, що значною мірою впливає на ефективність підготовки кадрів.

Аргументуючи значення нововведень і способів їх впровадження в освітній процес в умовах інформаційного суспільства, автор справедливо підкреслює значущість розробки і застосування інноваційних психолого-педагогічних технологій як основи модернізації навчального процесу.

Креативні, конструктивні, прогностичні функції інноваційних технологій широко використовуються для оптимізації системи педагогічних впливів на реалізацію інноваційного потенціалу особистості як суб'єкта освітнього процесу.

На увагу заслуговує обґрунтовано виявлені автором сутність і зміст психології та педагогіки вищої школи, її специфіка і структура.

Рецензована програма ґрунтується на джерельній базі, котра представлена як працями класиків, так і новаторів психолого-педагогічної думки.

Як позитив, слід відзначити практико-орієнтовану частину програми, яка включає новітні методики діагностики та формування професійної компетентності у майбутніх психологів.

Теоретичне значення програми з навчальної дисципліни «Психологія і педагогіка вищої школи» полягає в розробці нових тем лекційних курсів, удосконаленні технологій навчання і виховання, створенні системи контролю знань. Особливого значення для становлення майбутнього психолога набуває розширення меж психологічної підготовки здобувача новими аспектами професійного самовдосконалення та саморозвитку його особистості.

Практична значимість представленої робочої програми визначається тим, що запропонований навчально-методичний матеріал дозволяє осмислити реальний процес і результат становлення фахової компетентності майбутніх психологів, прогнозувати доцільні напрями їх подальшого вдосконалення. Розроблена робоча програма підготовлена до впровадження в навчальний процес і застосування для вивчення актуальних проблем психології та педагогіки вищої школи

У робочій програмі відображена структура навчальної дисципліни та розподіл годин на окремі теми та види навчальної діяльності. Наведено плани лекційних, семінарських занять, самостійної, індивідуально-консультативної роботи здобувачів вищої освіти, а також перелік питань для самоконтролю і рекомендована література з курсу.

У цілому робоча програма з курсу «Педагогіка і психологія вищої школи» відповідає вимогам, що висувуються до документів такого рівня і може бути рекомендована для застосування у навчальному процесі Університету.

Рецензент:

канд. пед. наук, доцент,
в.о. кафедри психології та соціології

І.О.Петухова

РЕЦЕНЗІЯ

на робочу навчальну програму навчальної дисципліни
«Психологія і педагогіка вищої школи»
підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 053 Психологія,
ОПП «Психологія. Психологія бізнесу»

розроблену доцентом кафедри психології та соціології С.О. Деніжною

В умовах цифрового розвитку суспільства, інтелектуальних і соціальних перетворень в освітньому просторі особливої актуальності набуває вивчення «Психології і педагогіки вищої школи» майбутніми психологами.

Адже в процесі суб'єкт-суб'єктної взаємодії учасників освітнього процесу нерідко з'являються взаємовідносини, які ґрунтуються на застарілих стереотипах, а також використовуються консервативні методики та технології викладання, що призводить до певних протиріч між досягненнями науки і техніки цифрового суспільства та рівнем освіченості майбутніх фахівців, до недостатнього рівня майстерності спілкування з різними категоріями осіб, формалізму та надмірної регламентації професійної діяльності, авторитарного та шаблонного виконання своїх функцій.

Необхідність уникнення усталених протиріч в освітньому процесі, потреба в його реформуванні в умовах вищої школи України підтверджує значущість освоєння майбутніми психологами основ психології та педагогіки вищої школи, що враховується розробником у матеріалі рецензованої програми.

Зміст робочої програми послідовно викладений. Структура програми логічно вибудована і включає два модулі:

1. Теоретико-методологічні основи педагогіки вищої школи;
2. Психологічні засади освітнього процесу у закладах вищої освіти.

Позитивні сторони робочої програми вбачаються в застосуванні інноваційного підходу до вивчення «Психології та педагогіки вищої школи», освоєнні передового і новаторського досвіду педагогічної праці, розгляді новітніх технологій, аналізі творчих завдань як на теоретичному, так і на практичному рівнях.

Теоретичне значення робочої програми з навчальної дисципліни «Психологія і педагогіка вищої школи» полягає у: розкритті сутності категоріально-понятійного апарату, структури і характеристик психології та педагогіки вищої школи ; теоретичному обґрунтованні сукупності оптимальних психолого-педагогічних умов, що позитивно впливають на усвідомлення здобувачами сучасного стану вищої освіти в Україні, пріоритетних напрямів її модернізації.

Запропонована програма передбачає використання теоретичних (лекції, семінарські заняття, групові бесіди та дискусії) і практичних (аналіз конкретних психолого-педагогічних ситуацій, тестові завдання, тренінги і вправи) видів роботи, індивідуальних форм підготовки майбутнього психолога.

Практичне значення поданої робочої програми полягає у тому, що її матеріал може використовуватись у професійній діяльності майбутніх фахівців, їх професійному розвитку.

Автором запропоновано перелік питань, що підлягають самостійному опрацюванню.

Рекомендована література містить достатній перелік навчальних посібників та іншої спеціальної літератури відомих вітчизняних і зарубіжних авторів.

Представлена на рецензування робоча програма з «Психології і педагогіки вищої школи» відповідає вимогам до написання відповідного виду робіт і може бути впровадження в освітній процес Університету державної фіскальної служби України.

Рецензент:

Є.М. Суліма

доктор філософських наук, професор
Член-кореспондент НАПН України,
директор ННІ гуманітарних наук УДФСУ

РЕЦЕНЗІЯ

на робочу навчальну програму навчальної дисципліни
 «Психологія і педагогіка вищої школи»
 підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
 галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
 спеціальність 053 Психологія,
 ОПШ «Психологія. Психологія бізнесу»
 розроблену доцентом кафедри психології та соціології С.О. Деніжною

В умовах реформування вищої освіти в Україні пріоритет має надаватися підготовці фахівців нової генерації, які здатні оволодіти новою освітньо-світоглядною парадигмою національно-державного творення, гуманного піднесення самоцільної особистості здобувача освіти. Однією з передумов вирішення цього надзвичайно важливого завдання є підвищення рівня культури тих, хто причетний до освітньої діяльності, зокрема через оволодіння ними ґрунтовними психолого-педагогічними знаннями, уміннями та навичками, практичне оволодіння методами самопізнання та самовдосконалення, а також забезпечення готовності до організації освітнього процесу у вищій школі. Рецензована робоча програма, на наш погляд, має сприяти комплексному вирішенню зазначених питань. Метою викладання навчальної дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи» є формування психолого-педагогічної компетенції здобувачів освіти в питаннях, пов'язаних із психолого-педагогічними особливостями освітнього процесу у вищій школі, озброєння їх сучасними освітніми технологіями, методами організації творчого пошуку майбутнього фахівця; формування інтересу і готовності до самостійного пізнання проблем дидактики, теорії та методики професійної освіти, сучасних тенденцій розвитку освіти та інтеграційних процесів у ній шляхом опанування засад загальної методології педагогічного знання та методики психолого-педагогічної діагностики. Головними завданнями дисципліни є: створення умов для засвоєння здобувачами вищої освіти основ педагогіки вищої школи та сучасних тенденцій реформування вищої освіти в Україні; аналіз складових змісту вищої освіти; вивчення основних характеристик та особливостей організації освітнього процесу в закладах вищої освіти; створення умов для засвоєння здобувачами вищої освіти психологічного змісту та організації основних видів діяльності у ЗВО, використання психологічних методів оптимізації освітнього процесу.

Рекомендована література містить достатній перелік навчальних посібників та іншої спеціальної літератури відомих вітчизняних і зарубіжних авторів.

Представлена на рецензування робоча програма з «Психології і педагогіки вищої школи» відповідає вимогам до написання відповідного виду робіт і може бути впроваджена в освітній процес Університету державної фіскальної служби України.

Рецензент:

д. пед. н., професор, г
 оловний науковий співробітник
 Військового інституту
 Київського національного університету
 імені Тараса Шевченка

В.С. Рижиков